

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 25.10.2011
KOM(2011) 682 lõplik

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE, REGIOONIDE KOMITEELE**

Sotsiaalettevõtluse algatus

**Sotsiaalmajanduse ja sotsiaalse innovatsiooni keskmes olevate sotsiaalettevõtete
edendamisele suunatud majanduskeskkonna loomine**

{SEK(2011) 1278 lõplik}

SISUKORD

SISUKORD	1
1. MIKS ON KOMISJON PAKKUNUD VÄLJA SELLISE ALGATUSE?.....	2
2. SOTSIAALETTEVÕTTED: OSALISED, KES VÕIKSID SAADA ÜHTSEST TURUST SUUREMAT KASU	5
3. EUROOPA SOTSIAALETTEVÕTETE TOETAMISE TEGEVUSKAVA	6
3.1. Rahastamisvõimalustele juurdepääsu parandamine	6
3.1.1. Võimaldada juurdepääs erasektori rahastamisvahenditele.....	6
3.1.2. ELi vahendite kasutamine	7
3.2. Sotsiaalettevõtluse esiletõstmine Euroopas.....	8
3.2.1. Töötada välja abinõusid sektori paremaks tundmiseks ja muuta sotsiaalne ettevõtlus nähtavamaks.....	8
3.2.2. Suurendada sotsiaalettevõtete juhtimisvõimekust, professionaalsust ja võrgustike loomist.....	9
3.3. Õigusliku keskkonna parandamine.....	9
3.3.1. Selliste kohandatud õiguslike vormide väljatöötamine, mida Euroopa sotsiaalettevõtlus saaks kasutada	9
3.3.2. Riigihanked.....	10
3.3.3. Riigiabi	10
4. TEGEVUSKAVALE JÄRGNEV SAMM: UUED IDEED, MILLE ÜLE ARU PIDADA.....	11
5. JÄRELDUSED.....	12

1. MIKS ON KOMISJON PAKKUNUD VÄLJA SELLISE ALGATUSE?

Ühtse turu jaoks on vaja uut kaasavat majanduskasvu, mis tagaks tööhõive meile kõigile. See vajadus käib kaasas eurooplaste üha suureneva sooviga, et nende töö, tarbimine, säästud ja investeeringud tuleksid neile tagasi eetilisemast ja sotsiaalsemast vaimust kantuna.

Suure konkurentsivõimega sotsiaalse turumajanduse edendamiseks asetas komisjon Euroopa 2020. aasta strateegias,¹ suurprojekti „Innovatiivne liit”,² vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogrammis³ ja ühtse turu aktis⁴ lahendamist vajavate probleemide tulipunkti sotsiaalmajanduse ja sotsiaalse innovatsiooni temaatika, seda nii territoriaalse ühtekuuluvuse kui ka ühiskonna probleemidele originaalsete lahenduste leidmise, eelkõige vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise seisukohalt.

Ühtse turu akti üle toimunud avalikul arutelul⁵ tekitas suurt huvi sotsiaaletttevõtete ja üldise sotsiaalmajanduse suutlikkus pakkuda praegustele majandus-, sotsiaal- ja teatavatel juhtudel ka keskkonnaprobleemidele uuenduslikke vastuseid selliste uute püsijäävate töökohtade loomise kaudu, mida valdavalt ei saa teise asukohta üle kanda, samuti tekitas huvi sotsiaalse integratsiooni, kohaliku taseme sotsiaalteenuste parandamise ja territoriaalse ühtekuuluvuse temaatika.

Sotsiaaletttevõtte on sotsiaalmajanduse valdkonna selline ettevõtte, kelle tegevuse eesmärk on pigem sotsiaalse mõju avaldamine kui omanikele või partneritele kasumi tootmine. Innovaatilises ja ettevõtlikus vaimus tegutsedes pakub selline ettevõtte turul tooteid ja teenuseid ning kasutab oma kasumit peamiselt sotsiaalsete eesmärkide elluviimiseks. Ettevõtet juhitakse vastutustundlikul ja läbipaistval viisil, kaasates töötajaid, kliente ning teisi ettevõtte majandustegevusega seotud isikuid ja ettevõtjaid⁶.

Mõiste „sotsiaaletttevõtte” all käsitab komisjon ettevõtteid⁷,

- kelle äritegevusliku eksistentsi põhjuseks on sotsiaalsed eesmärgid või ühiskondlik huvi, mis väljendub sageli kõrgetasemelises sotsiaalses innovatsioonis;
- kelle kasum on peaaesjalikult reinvesteeritud sotsiaalse eesmärgi saavutamiseks
- ja kelle toimimismehhanism või omandisüsteem peegeldab seda eesmärki, toetudes demokraatlikele või osaluspõhimõtetele või seades sihiks sotsiaalse õigluse⁸.

Seega võib tegemist olla:

---

¹ Euroopa 2020. aastal – Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia, KOM(2010) 2020.

² Teatis „Euroopa 2020 – strateegiline juhtalgatus Innovaatiline liit”, KOM(2010) 546 (lõplik), 6. oktoober 2010.

³ Teatis „Vaesuse ja tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogramm: sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse Euroopa raamistik”, KOM(2010) 758 (lõplik), 16. detsember 2010.

⁴ Ühtse turu akt. Kaksteist vahendit majanduskasvu edendamiseks ja usalduse suurendamiseks „Üheskoos uue majanduskasvu eest”, KOM(2011) 206 (lõplik), 13. aprill 2011.

⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/smact/consultations/2011/debate/index_en.htm

⁶ Käesolevas teatises on ingliskeelsete mõistete „social business” ja „social enterprise” (pr. k „*entreprise sociale*”) eestikeelne vaste „sotsiaaletttevõtte”.

⁷ Euroopa Liidu toimimise lepingu ja Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktika tähenduses.

⁸ Näiteks palgaastmestiku kärpimine.

- ettevõtetega, kes pakuvad sotsiaalteenuseid ja/või tooteid ning vähekaitstud isikutele suunatud teenuseid (eluaseme ja tervishoiuteenuste kättesaadavaks tegemine, abi eakatele või puudega isikutele, vähekaitstud isikute kaasamine, lastehoiu korraldamine, juurdepääsu võimaldamine töökohtadele ja koolitusele, sõltuvusprobleemide haldamine jne), ja/või
- ettevõtetega, kes pakuvad hüvesid või teenuseid lähtuvalt sotsiaalse korra eesmärkidest (sotsiaalne ja ametialane lõimumine selliste vähemkindlustatud isikute tööhõive kaudu, kes madala kvalifikatsiooni või sotsiaalsete või ametialaste probleemide tõttu on tõrjutud ja kõrvalejäetud), kuid kelle tegevus võib hõlmata lisaks sotsiaalsetele ka muid tooteid või teenuseid.

ELi sotsiaalmajandusvaldkonnas töötab enam kui 11 miljonit palgatöötajat, mis on 6 % kogu tööhõivest⁹. Siia alla kuuluvad nii õigusliku eristaatusega üksused (ühistud, sihtasutused, ühendused ja vastastikused ühingud), millest paljud on eespool loetletud näitajatest lähtuvalt samuti sotsiaallettevõtted, kui ka traditsioonilise era- või riikliku osalusega piiratud vastutusega äriühingu vormis tegutsevad sotsiaallettevõtted. Sotsiaalmajanduse õiguslikud eristaatused on kohandatud spetsiaalselt sotsiaallettevõtetele, sest nende iseloomulik juhtimisviis soodustab osalemist ja avatust.

2009. aasta uurimuse¹⁰ kohaselt on sotsiaalse ettevõtlusega¹¹ seotud aktiivse elanikkonna osakaal Belgias 4,1 %, Soomes 7,5 %, Prantsusmaal 3,1 %, Itaalias 3,3 %, Sloveenias 5,4 % ja Ühendkuningriigis 5,7 %. Neljast Euroopas asutatud ettevõttest üks on seega sotsiaallettevõtte. Belgias, Soomes ja Prantsusmaal on vastav näitaja üks kolmest¹². Sageli on need ettevõtted produktiivsemad ja konkurentsivõimelisemad, kui võiks arvata. See tuleneb nende ettevõtete palgatöötajate suurest kaasatusest ja parematest töötingimustest¹³.

Täites sotsiaalse innovatsiooni abil inimeste veel rahuldamata vajadusi, annavad sotsiaallettevõtted sel viisil arukasse majanduskasvu oma panuse; arvestades nende keskkonnamõju ja pikaajalist visiooni, on nende poolt loodav majanduskasv jätkusuutlik, keskendudes inimesele ja sotsiaalsele ühtekuuluvusele, asuvad nad kaasava majanduskasvu keskmes. Teiste sõnadega on nende olemasolu mõtte korraldada sotsiaalseid ja majanduslikke üleminekuid, mis aitavad kaasa Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärkide saavutamisele. Kõnealune teatis on kantud 2009. aastal president

⁹ CIRIEC „Euroopa Liidu sotsiaalmajandus”, lk 48.

¹⁰ Terjesen, S., Lepoutre, J., Justo, R. and Bosma, N. 2011. Global Entrepreneurship Monitor Report on Social Entrepreneurship. http://www.gemconsortium.org/about.aspx?page=pub_gem_special_topic_reports.

¹¹ Siin määratletud kui „sotsiaalse, keskkonnavalase või üldise huvi eesmärgiga tegevus. See võib hõlmata teenuste osutamist, sotsiaalselt tõrjutud või puudega isikute koolitust, kasumi kasutamist sotsiaaleesmärkidel, üldise huvi tegevusega seotud vastastikuse abi rühmade korraldamist” jne, ibid lk 44.

¹² Terjesen, S., Lepoutre, J., Justo, R. and Bosma, N. 2011. Global Entrepreneurship Monitor Report on Social Entrepreneurship. http://www.gemconsortium.org/about.aspx?page=pub_gem_special_topic_reports.

¹³ Näiteks Prantsusmaal on töötajad neis ettevõtetes vähem haiguslehel kui muudes ettevõtetes: 5,5 % võrreldes 22 %ga. „Absence au travail pour des raisons de santé dans l'économie sociale” („Töölt puudumine tervislikel põhjustel sotsiaalmajanduse valdkonnas”), Chorum, aprill 2011, <http://www.cides.chorum.fr>.

José Manuel Barroso algatatud sotsiaalse innovatsiooni edendamise ja väärtustamise vaimust¹⁴.

Kuna sotsiaaletttevõtteid iseloomustavad erinevad üksikasjad, eeldatakse nende puhul enamjaolt kõrgendatud sotsiaalset ja keskkonnaalast vastutust. Sotsiaalse ettevõtluse algatus on täienduseks komisjoni poolt samal päeval vastu võetud teatisele ettevõtte ühiskondliku vastutuse kohta¹⁵ ja võimaldab ettevõtetel ühtlasi paremini väärtustada nende ühiskondlikku lisandväärtust.

Mõned näited Euroopa sotsiaaletttevõtete kohta:

Itaalias pakub üks tervisekeskus kõrgetasemelist eriabi, sealhulgas kultuurierinevustega seotud vahendustegevust eelkõige sellistes piirkonnas, kus riigiteenused on puudulikult esindatud, pöörates erilist tähelepanu sotsiaal-majanduslikult vähekindlustatud inimestele (näiteks immigrandid).

Rumeenias töötab alates 1996. aastast viie palgatöötaja ja viie vabatahtlikuga ettevõtte, kes pakub rumeeniakeelseid kultuurialaseid teenuseid pimedatele, luues eri abivahendeid (raamatute linti lugemine, filmide kohandamine) hinnanguliselt 90 000 isikule.

Prantsusmaal lõi üks ettevõtte 2004. aastal uuendusliku kontseptsiooni autopesuteenusest, kus kasutatakse vee asemel biolagunevaid tooteid, ja võttis tööle väljaõppeta või elust kõrvale jäänud töötajaid, et neid uuesti tööturule kaasata.

Ungaris asutas üks sihtasutus restorani, kus võetakse tööle puuetega isikuid (40 töötajat), pakutakse neile väljaõpet ja lastehoiuteenust ning tagatakse sel viisil üleminek püsivatele töökohtadele.

Madalmaades korraldab üks ettevõtte lugemaõppimist, kasutades selleks uuenduslikke digitaalseid vahendeid ja mängul põhinevat õppemeetodit. Meetod on kohandatud eelkõige hüperaktiivsetele lastele või autistidele, kuid sobib ka kirjaoskamatuetele ja immigrandidele.

Poolas võtab kahe assotsiatsiooni poolt moodustatud sotsiaalühistu tööle pikaajalisi töötuid ja puuetega isikuid ning pakub turul mitmeid teenuseid: restorani- ja toitlustusteenust, väiksemahulisi ehitus- ja käsitööteenuseid, samuti väljaõpet tõrjutud isikute ametialasesse tegevusse kaasamiseks.

Selle mitmekülgse sektori suhtes võetud seisukohas ei püüa komisjon kehtestada normatiivset definitsiooni, mida tuleks kohaldada kõigi puhul ja mis lõppeks õiguslaselt määratletud raamistikuga. Komisjon pakub välja enamiku liikmesriikide jaoks ühistel alustel põhineva kirjelduse, mille puhul ta püüab arvestada poliitiliste, majanduslike ja sotsiaalsete valikute mitmekesisusega, samuti sotsiaaletttevõtete innovaatilise võimekusega.

¹⁴ *Empowering people, driving change: Social innovation in the European Union*, Bureau des Conseillers Politiques (BEPA, poliitnõunike büroo), Euroopa Komisjon, juuli 2010, lk 11 ja 109.

¹⁵ KOM(2011) 681 (lõplik).

Seetõttu võtab komisjon vajaduse korral kasutusele täpsema definitsiooni üksnes juhul, kui õiguslaste meetmete või algatuste jaoks on vaja ette näha täpne kohaldamisala ulatus, ja kaasab sellesse tihedalt sektori esindajaid.

Selleks et toetada majandust tervikuna, soovib komisjon jälgida sotsiaalettevõtete arengut ja õppida nende kogemustest. Käesoleva teatisega on komisjonil kaks eesmärki:

- esitada lühiajaline tegevuskava sotsiaalmajanduse ja sotsiaalse innovatsiooni puhul võtmetähendusega sotsiaalettevõtete arengu soodustamiseks;
- algatada arutelu keskmise pikkusega / pikaajaliste arengusuundade üle.

2. SOTSIAALETTEVÕTTED: OSALISED, KES VÕIKSID SAADA ÜHTSEST TURUST SUUREMAT KASU

Sotsiaalettevõtte mudeli levitamist ja nende kasvupotentsiaali ei ole siseturul veel piisavalt rakendatud. Seega põrkuvad kõnealused ettevõtted takistustele, mis on kindlaks tehtud mitmes aruandes,¹⁶ viimati 2010. aasta keskel teostatud Euroopa poliitnõustajate ameti uuringus¹⁷.

Sageli põrkuvad nad samadele probleemidele kui mis tahes VKEd ja võivad seega kasutada ära Euroopa väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act”¹⁸ juhiseid. Kuid nad seisavad silmitsi ka ainult neile omaste probleemidega.

Sotsiaalettevõtted peaksid saama siseturu eelistest samapalju kasu kui muud ettevõtted. See hõlmab loomulikult kõige suuremaid struktuure, mille sihiks võib olla kas üleeuroopaline või piiriülene areng. Kuid ka väikestele sotsiaalettevõtetele, mis piirduvad valdavalt kohaliku tasandi tegevusega, avaldavad ühtse turu eeskirjad otsest mõju, seda näiteks pangaeeskirjade, struktuurifondidele juurdepääsu või riigihangete eeskirjade rakendamise puhul.

Sotsiaalettevõtetele on eelkõige raskusi **rahastamise** leidmisega, sest nende vajadused sõltuvad arengustaadiumist (idee toetamine, katse- või näidisprojekti väljaarendamine, laiaulatuslik areng). Kasumi jaotamise või vähekaitstud inimeste töölevõtmisega seotud probleemid jätvad laenuandjatele või potentsiaalsetele investoritele mulje, et tegemist on muudest ettevõtetest riskantsemate ja vähetasuvamate ettevõtetega. Sotsiaalettevõtted on muudest ettevõtetest sagedamini silmitsi finantsturgude puudustega (killustumine, üleeuroopaliste laenuplatvormide puudumine jne). Seega ei ole investoritel selgust teatavate solidaarsete investeerimisfondide tegelikust sotsiaalsest mõjust. Juurdepääsu riiklikele fondidele raskendavad sageli liiga jäigad ja bürokraatlikud seadusesätted. Näiteks võib sotsiaalettevõtetele olla keeruline pääseda ligi struktuurifondidele, sest korraldusasutused rahastavad üksnes lühikest ajavahemikku hõlmavaid projekte. Nii riigi kui ka Euroopa tasandil muudab programmide mitmekesisus need väikestele struktuuridele raskesti kättesaadavaks.

---

¹⁶ *Study on Practices and Policies in the Social Enterprise Sector in Europe (uuring Euroopa sotsiaalettevõtluse tavade ja strateegiate kohta)*, Austrian Institute for SME Research and TSE Entre, Turu Majanduskool, Soome, Viin, juuni 2007, uuring on teostatud Euroopa Komisjoni tellimusel.

¹⁷ *Empowering people, driving change: Social innovation in the European Union*, Bureau des Conseillers Politiques (BEPA, poliitnõustajate amet), Euroopa Komisjon, juuli 2010.

¹⁸ Euroopa väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act” läbivaatamine, KOM(2011) 78 (lõplik).

Seda asjaolu raskendab ka sotsiaalse ettevõtluse **vähene tunnustamine**. Vähesed omavahelised kontaktid eri piirkondade või riikide ettevõtjate vahel on takistuseks heade tavade levikule, partnerluse loomisele ja uute väljundite leidmisele. Olgugi et sotsiaaettevõtluse lülitamine baas- ja jätkukoolitusse peaks olema selle usaldusväärse suurenemise eeltingimus, on Euroopa haridussüsteemides sotsiaaettevõtlus veel alaväärtustatud. Üha rohkem kõrgkoolilõpetanud otsustab hakata tegelema sotsiaaettevõtlusega, kuid kuna see on vähe tuntud, siis ei väärtusta traditsioonilised ettevõtted seda piisavalt. Seda asjaolu rõhutab ka Euroopas kasutatavate mõistete mitmekesisus, mis omakorda selgitab olemasolevate andmete vastuolulisust. Mõiste ei ole alati määratletud, ja juhul kui see seda on, ei tähenda see eri riikides sama asja. Sageli vananenud, lünklikud ja ühtlustamata andmed muudavad keeruliseks avalike poliitikasuundade kohaldamise ja koordineerimise.

Seetõttu ei ole üllatav, et Euroopa ega riigi tasandi **õiguslikes keskkonnas** ei võeta sotsiaaettevõtete eripära alati arvesse, olgu siis tegemist riigihangete või olemasolevate põhikirjadega. See muudab keeruliseks investorite huvi tekitamise, juurdepääsu toetustele või riigihangetele ja selle tõttu on ettevõtted sunnitud mõnikord kasutama keerulisi juriidilisi kombinatsioone. Tuleb ette, et sotsiaaettevõtted, mis ei tegutse ühenduse vormis, ei saa riigiasutuste poolt ühendustele eraldatavaid vahendeid kasutada.

3. EUROOPA SOTSIAALETTEVÕTETE TOETAMISE TEGEVUSKAVA

Kõnealustele probleemidele lahenduse leidmiseks arendavad Euroopa Liit ja rahvusvahelised organisatsioonid oma majanduspoliitika raames valdkondadevahelisi poliitikaid, samuti sotsiaaettevõtete ja sotsiaalse innovatsiooni toetamist võimaldavaid sihtotstarbelisi programme. Käesoleva teatisega samal ajal avaldatud komisjoni talituste töödokumendis esitatakse kokkuvõtlikult kõik olemasolevad meetmed ning teatavad muude riikide kogemused, mis võiksid Euroopa Liitu inspireerida.

Selleks et lisaks eespool osutatule võimaldada sotsiaaettevõtetel kogu oma potentsiaali rakendada, pakub komisjon välja tegevuskava, mis on osa sotsiaalse innovatsiooni üldisest toetusest ja hõlbustab kohandatud majandussüsteemi rakendamist tihedas partnerluses liikmesriikide vastava sektori ettevõtetega.

Komisjon pakub välja üksteist võtmetegevust, millega tehakse algust enne 2012. aasta lõppu.

3.1. Rahastamisvõimalustele juurdepääsu parandamine

3.1.1. Võimaldada juurdepääs erasektori rahastamisvahenditele

Komisjon leiab, et sotsiaaettevõtete rahastamise süsteem on nõrgalt arenenud, võrreldes muude ettevõtete kasutatava süsteemiga.

Samas on üha enam investoreid, kes toetavad pikaajaliste üldise huviga seotud eesmärkide elluviimist, soovides lisaks õiguspärasele lootusele saada investeeringutelt finantskasu osaleda ka sotsiaalse või keskkonnavalase tulemuse saavutamises.

Lisaks vastutustundlikele sotsiaalinvesteeringutele, mis pakutakse välja ettevõtete sotsiaalset vastutust käsitlevas teatises¹⁹, annaks sotsiaallettevõtete rahastamist toetav Euroopa finantsinstrument era- ja riigiettevõtetele tõuke teha kõnealustesse ettevõtetesse suuremaid investeeringuid, võttes enda kanda osa nende kapitalist või laenudest.

Kohandatud õiguslane raamistik, mille raames oleks võimalik hakata kasutama kõnealuseid Euroopa tasandi investeerimisviise, oleks väga teretulnud.

Peale selle tunneb komisjon rõõmu, et Euroopa Investeerimisfond²⁰ kaalub võimalust panna 2012. aasta alguses toimima omakapitali rahastamise mehhanism (ESIEF²¹), mis on mõeldud investeeringute tegemiseks fondidesse, mille tegevus on sotsiaalse mõjuga. See katseprojekt võiks olla ettevalmistuseks uuele Euroopa finantsinstrumendile, mille komisjon pakkus välja 6. oktoobril 2011 (võtmetegevus nr 3).

Paljude sotsiaallettevõtete asutamise ja arengu esmatingimus on laenu saamine. Kuna sellised ettevõtted on veel vähe tuntud ja neil on riskantse ettevõtte maine, on neil VKEdest märksa raskem vajalikke vahendeid leida.

Ühtlasi leiab komisjon, et mikrokrediidi arendamist käsitlevas 2007. aasta teatises²² osutatud kaht õiguslikku aluspõhimõtet (õigusliku ja institutsioonilise raamistiku parandamine ning ettevõtlusele soodsa õhkkonna loomine) ei ole liikmesriikide tasandil piisavalt rakendatud.

Võtmetegevus nr^o1.

- Nagu ühtse turu aktis ette nähtud, tuleb toimunud avalikku arutelu ja mõjuhindangut arvestades teha **enne 2011. aasta lõppu ettepanek solidaarsusel põhinevaid investeerimisfonde reguleeriva Euroopa õigusraamistiku kohta, et hõlbustada sotsiaallettevõtete juurdepääsu finantsturgudele.** Eesmärk on edendada sihtotstarbeliste fondide loomist ja võimaldada neil ühtsel turul aktiivselt tegutseda.

Võtmetegevus nr^o2.

- Lisaks sellise tegevuse jätkamisele, mis lihtsustaks juurdepääsu mikrokrediidile **Euroopa mikrokrediidirahastu „Progress”** kaudu ja arendaks seda meetet, tõhustades institutsionaalset võimekust Euroopa Liidu sotsiaalsete muutuste ja innovatsiooni programmi 2014–2020²³ raames, tuleb **mikrokrediidi õigusliku ja institutsioonilise raamistiku arengut paremini analüüsida, tagant tõugata ja soodustada.**

3.1.2. ELi vahendite kasutamine

Struktuurfondide kogemusest tuleks teha kokkuvõte, seda tuleks hinnata ja arutada liikmesriikide korraldusasutustega, et õhutada liikmesriike välja töötama laialdasemat ja

¹⁹ KOM(2011) 681 (lõplik).

²⁰ Euroopa Investeerimispanka Grupp

²¹ Euroopa sotsiaalinvesteeringute ja ettevõtluse fond (European Social Investment and Entrepreneurship Fund), mille abil investeeritakse 10–15 meetmesse eri liikmesriikides.

²² Euroopa algatus mikrokrediidi arendamiseks, et toetada majanduskasvu ja tööhõivet, KOM(2007) 708.

²³ KOM(2011) 609 (lõplik), 6.10.2011.

tõhusamat toetust sotsiaaletttevõtetele järgmise programmiperioodi raames. Lisaks sellele arendab komisjon välja sotsiaaletttevõtete rahastamise erimeetme.

Võtmetegevus nr^o3.

- Euroopa Liidu sotsiaalsete muutuste ja innovatsiooni programmi raames tegi komisjon ettepaneku **luua 90 miljoni euro suurune Euroopa finantsinstrument, mis tänu solidaarsusel põhinevatesse investeerimisfondidesse tehtud investeeringutele**, millega antakse fondide käsutusse rahastamisvahendid omakapitali ja laenude abil, peaks hõlbustama juurdepääsu sotsiaaletttevõtete rahastamisele nende käivitamise, arengu ja laienemise faasis.

Võtmetegevus nr^o4.

- Selleks et kehtestada selgestimõistetav õiguslik alus ning võimaldada liikmesriikidel ja piirkondadel lisada sihtotstarbelised meetmed oma Regionaalarengu Fondi ja Euroopa Sotsiaalfondi programmidesse 2014–2020, tegi komisjon ettepaneku **lisada Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Euroopa Sotsiaalfondi määrustesse alates 2014. aastast selgesõnaliselt investeerimisprioriteet „sotsiaaletttevõtted”²⁴.**

3.2. Sotsiaaletttevtluse esiletõstmine Euroopas

3.2.1. Tõttada välja abinõusid sektori paremaks tundmiseks ja muuta sotsiaalne ettevõtlus nähtavamaks

Üks kõikide sidusrühmade poolt väljendatud peamistest vajadustest on lihtne ja kiire juurdepääs sotsiaaletttevõtete kohta olemasolevale teabele, mis võimaldaks vahetada kogemusi ja jagada parimaid tavasid. See hõlmab eelkõige vajadust omada vahendeid, mis võimaldavad tegevuse mõju ja sotsiaalset osakaalu hinnata ja väärtustada (nt saada indu nende liikmesriikide kogemustest, kes on võtnud kasutusele satelliitkontod sotsiaaletttevõtteid, eelkõige ühistuid ja vastastikusi kindlustusandjaid käsitleva statistika kogumiseks). Nendele probleemidele vastuse leidmiseks tuleb kasutada selliseid potentsiaalseid vahendeid nagu märgistamine ja sertifitseerimine. Ühtlasi on oluline edendada sotsiaalset ettevõtlust eelkõige noorte põlvkondade seas.

Võtmetegevus nr^o5.

- **Tuleb teha kindlaks head tavad ja kordamist väärivad tegevusmudelid**, arendades koos kõikide osapooltega välja Euroopa sotsiaaletttevõtete täieliku kaardistamise, määrates kindlaks nende omadused, majandusmudeli, majandusliku kaalu, piiriülese kasvupotentsiaali, sisu ning õigusliku staatuse ja maksustamiskava kriteeriumid, samuti olemasolevad märgistamissüsteemid.

Võtmetegevus nr^o6.

- Selleks et Euroopa sotsiaaletttevõtted oleksid paremini nähtavad ja võrreldavad, tuleks **luua nende suhtes kohaldatav märgiste ja sertifikaatide avalik andmebaas.**

---

²⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_fr.cfm.

Võtmetegevus nr^o7.

- **Tuleks edendada vastastikust väljaõpet ning riiklike ja piirkondlike pädevuste suurendamist**, et töötada välja terviklik sotsialettevõtete toetamis-, edendamise- ja rahastamisstrateegia; seda eelkõige struktuurifondide raames, tänu analüüsile, heade tavade jagamisele, teadlikkuse tõstmisele, võrgustike loomisele ja levitamisele.

3.2.2. *Suurendada sotsialettevõtete juhtimisvõimekust, professionaalsust ja võrgustike loomist*

Uued või äsjaloodud sotsialettevõtted peavad omandama vajalikud pädevused, et ettevõtte hakkaks toimima tõhusalt ja areneks edasi. Pädevuste omandamiseks soovib komisjon edendada vastastikust rikastamist võimaldavaid kontakte teiste innovaatiliste ettevõtjate ning teadusuuringutega tegelevate ja akadeemiliste ringkondadega. See võiks toimida ettevõtlusinkubaatorite raames (mis pakuvad noortele sotsialettevõtetele soodsaid „kasvutingimusi“). Mõningad selles valdkonnas saadud kogemused vääriksid toetust ja levitamist. Ühtlasi peaksid sotsialettevõtted saama teistelt ettevõttejuhtidelt ja pankadelt nõustamist ja toetust.

Võtmetegevus nr^o8.

- **Tuleks luua ainulaadne ja mitmekeelne elektrooniline teabevahetuse infoplatvorm**, mis oleks vajaduse korral seotud Euroopa innovatsiooniplatvormiga²⁵ ja Euroopa ettevõtlusvõrgustikuga Enterprise Europe Network ja mida saaksid kasutada sotsialettevõtjad, ettevõtlusinkubaatorid, innovatsiooniklastrid, sotsiaalinvestorid ja isikud, kes töötavad nendega koos.
- **Sotsialettevõtteid toetavaid ühenduse programme**, nagu ERASMUS, ERASMUS noortele ettevõtjatele, TEMPO, „Euroopa noored“ 2007–2013 (eelkõige osaga „Noorte algatused“ seotud tegevused) ja HORIZONT 2020, **tuleks paremini tutvustada ja muuta need lihtsamini kättesaadavaks**.

3.3. Õigusliku keskkonna parandamine

3.3.1. *Selliste kohandatud õiguslike vormide väljatöötamine, mida Euroopa sotsialettevõtlus saaks kasutada*

Uurimuses Euroopa ühistu põhikirja kohta²⁶ rõhutati teksti keerukust ja pakuti välja mitu viisi, kuidas muuta kava lihtsamaks ja ahvatlevamaks, nii et see vastaks paremini sotsialettevõtjate vajadustele. Sihtasutused leiavad sageli, et neil on siseturu raames keeruline tegutseda, kuna regulatiivse mitmekesisusega kaasnevad sageli keerulised nõudmised ja menetlused (eelkõige maksunduse valdkonnas). Vastastikul alusel tegutsevad seltsid on väljendanud pidevalt soovi toetuda Euroopa põhikirjale, samas kui osa seltsi leiab, et sellist vajadust ei ole.

²⁵ <http://www.socialinnovationeurope.eu>.

²⁶ Study on the implementation of the Regulation 1435/2003 on the Statute for European Cooperative Society (SCE), 5 October 2010, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sce_final_study_part_i.pdf

Võtmetegevus nr^o9.

- Asjaomaste osapoolte konsultatsioonide tulemusest tulenevalt **tuleb esitada ettepanek ühistu põhikirja käsitleva määruse lihtsustamise kohta**, et suurendada ühistu sõltumatust liikmesriigi õigusest ja lihtsustada seega määruse kasutamist sotsiaalühistute asutamiseks.
- **Pakkuda välja Euroopa sihtasutuse põhikirja määrus**, mis aitaks edendada sihtasutuste piiriülest tegevust. Kõnealune määrus toimiks paralleelselt riiklike õiguslike vormidega ja selle järgimine oleks vabatahtlik.
- **Teostada kõigis liikmesriikides uuring vastastikuste ühingute olukorra kohta**, et teha kindlaks, kui suurel määral on neil võimalik tegutseda piiriülevalt.

3.3.2. Riigihanked

Vaatamata kõnealuse valdkonna õigusaktidega pakutud eri võimalustele, leiavad sotsiaalettevõtted sageli, et riigihangetele juurdepääsu puhul tuleb neil ikka veel ületada ülemääraselt suuri probleeme. Kõnealune olukord tuleneb nii Euroopa vastava valdkonna eeskirjadest kui ka liikmesriikide õigusaktidest, mis on liikmesriigiti väga erinevad, sest liikmesriikide tava lisada ELi õigusaktide ülevõtmisel reguleerivaid tähendusi (nn *goldplating*) ei ole võimaldanud alati riigihangete direktiividest täit kasu saada. Teisest küljest ei kasuta teatavad riiklikud asutused alati täielikult ära sotsiaalteenuste jaoks olemasolevat innovaatilist võimekust. Enamikus vastustest, mis komisjon sai pärast riigihangete tulemuse rohelise raamatu avaldamist, leiti, et direktiivides tuleks rohkem rõhutada võimalust võtta riigihangete puhul arvesse sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid kriteeriume.

Võtmetegevus nr^o10.

- **Riigihangete reformi raames tuleks lepingute sõlmimise kvaliteedi aspekti rohkem väärtustada, seda eelkõige sotsiaal- ja tervishoiuteenuste puhul, samuti tuleks uurida, kuidas saaks võtta arvesse riigihanke esemeks olevate toodete ja teenuste tootmises osalevate isikute tööttingimusi, järgides täiel määral aluslepingus sätestatud diskrimineerimist keelavaid, võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtteid.**

3.3.3. Riigiabi

Komisjon võttis 23. märtsil 2011 vastu teatise „Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste suhtes kohaldatavate ELi riigiabi eeskirjade uuendamine”,²⁷ mis võiks pakkuda huvi üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid turuletoovatele sotsiaalettevõtetele. Komisjon täpsustab, et ta kavatseb vastu võtta üksikasjalikumaid eeskirju olenevalt avalikele teenustele eraldatava toetuse vormis antava abi mõjust ühendusesisesele turule. Komisjon mõonab ühtlasi, et teatavat liiki sotsiaalteenused on oma finantsstruktuuri ja eesmärkide tõttu väga eripärased.

²⁷ KOM(2011) 146 (lõplik).

Võtmetegevus nr^o11.

- **Lihtsustada sotsiaalteenustele ja kohalikele teenustele antava riigiabi eeskirjade kohaldamist.** Samal viisil võiks lihtsustada ka sotsiaalettevõtetele antavat abi, tingimusel et viimased pakuvad sotsiaalteenuseid või nende tegevus ei avalda mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele. Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste suhtes kohaldatavate eeskirjade uuendamise ettepanekus, mis avalikustati septembris 2011, püüab komisjon leida viisi sotsiaalteenuste ja kohalike teenuste lihtsustamise eesmärgi saavutamiseks, pakkudes välja määruse kohalikkude üldist majandushuvi pakkuvate teenuste suhtes kohaldatava vähese tähtsusega abi kohta ja uue otsuse, millega ei kohaldata teatavatele tingimustele vastavate sotsiaalteenustele puhul eelneva teatamise kohustust. Kava kohaselt peaks komisjon võtma uued eeskirjad vastu enne 2011. aasta lõppu.

4. TEGEVUSKAVALE JÄRGNEV SAMM: UUED IDEED, MILLE ÜLE ARU PIDADA

Lisaks eespool osutatud esmajärgulistele tegevustele paneb komisjon arutluse alla ettepanekud, mille üksikasju ja korda tuleks põhjalikumalt käsitleda, ja mis hõlmavad järgmisi tegevusi:

- panna võrku riigi ja pooleldi riigi omandis olevate pankade kogemused, mis on täielikult või osaliselt seotud sotsiaalettevõtlusega,²⁸ ja võimaldada nende jagamist ning tuua seisvad vahendid (näiteks surnud inimeste sulgemata pangaarved) uuesti majandusringlusse;
- arendada Euroopa riskikapitali fondi kohta tehtud ettepaneku raames välja sotsiaalettevõtete juurdepääsuvõimalus riskikapitalile;
- innustada aktiivse vananemise Euroopa aasta 2012 raames sotsiaalettevõtluse edendamist eakate inimeste seas (ametialase suunitluse muutmine või pensionäride vabatahtliku tegevuse edendamine);
- edendada sotsiaalettevõtluse iseloomulikke külgi ja sotsiaal-majanduslikku mõju käsitlevaid teadusuuringuid, eelkõige kaasrahastada satelliitarvete asutamise riiklikke projekte,²⁹ mis võimaldavad tuua sotsiaalettevõtted riiklikus raamatupidamissüsteemis nähtavale;
- uurida võimalust lisada kuni 31. detsembrini 2013 kohaldatava üldise grupierandi määruse läbivaatamise raames uusi abiliike;
- edendada heade tavade vahetamist liikmesriikide vahel seoses riiklike maksusüsteemide kohandamisega sotsiaalettevõtete ja solidaarse investeerimise kasuks;
- edendada heade tavade vahetamist liikmesriikide vahel seoses sotsiaalettevõtetesse akumulunud kapitali käsitlemisega ja eelkõige sellele juurdepääsu piiramisega

²⁸ Näiteks võib tuua Caisse des dépôts et consignations (Prantsusmaa), KfW Entwicklungsbank (Saksamaa) või projekt Big Society Bank (Ühendkuningriik) või Triodos Bank (Belgia, Madalmaad).

²⁹ <http://www.socialeconomy.eu.org/spip.php?article705&lang=en>.

(*asset locks*), et kõnealune kapital võiks jääda ettevõttesse või saaks seda vabastada muudesse sotsiaalettevõtetesse investeerimiseks.

Ühtlasi teeb komisjon ettepaneku jätkata arutelusid järgmistel teemadel:

- uued strateegiad, mille abil parandada juurdepääsu rahastamisele, innustades sotsiaalettevõtete ja finantsinstitutsioonide vahelist dialoogi näiteks VKEde rahastamisfoorumi (*SME Finance Forum*) raames;
- pärast innovatsiooniliidu heakskiitmist ja Euroopa Nõukogu 4. veebruari 2011. aasta taotlust kehtestada Euroopa tasandil intellektuaalse omandi väärtustamise vahend, on komisjon võtnud endale kohustuse uurida, millisel määral oleks sotsiaalettevõtetel võimalik saada arenguks vajalik juurdepääs seisvatele patentidele;
- sotsiaalettevõtete jaoks ettenähtud kogemuste vahetamise platvormide väljaarendamine ja võrgustamine (börsid³⁰);
- kasumit tootvatele sotsiaalettevõtete võimalus kasutada ära vabatahtlikke ja võtta vastu annetusi, ilma et see tooks kaasa negatiivse maksundusalase mõju;
- vajadus luua Euroopa põhikiri muude sotsiaalettevõtlusvormide nagu mittetulundusühingud jaoks ja/või ühine Euroopa põhikiri sotsiaalettevõtete jaoks. Selleks organiseerib komisjon pärast seda, kui Euroopa fondide põhikirja ettepanek on vastu võetud, kõrgetasemelise kohtumise sotsiaalettevõtlusega seotud sektoreid esindavate osaliste, Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahel, et arutada, milliseid algatusi tuleks ette näha Euroopa tasandil sotsiaalettevõtete õiguslase raamistiku parandamiseks.

5. JÄRELDUSED

Komisjon:

- esitab kõikidele osalistele käesolevas teatises väljapakutud analüüsid ja meetmed, et jätkata seda laiapõhjalist dialoogi, mida alustati Euroopa kõnealuse sektori ettevõtjatega, ja kutsub kõiki huvitatud isikuid osalema sotsiaalettevõtluse ja solidaarse majanduse konverentsil, mis toimub 18. novembril 2011 Brüsselis. Konverentsil on kõigil võimalus öelda oma arvamus selle teatise kohta;
- kutsub liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi toetama ja innustama sotsiaalettevõtteid oma pädevusvaldkonnas, tehes seda eelkõige majandusarengu struktuuride ja kaubanduskodade vahendusel, võttes arvesse nende piiriüleseid partnerlussuhteid ja nende poolt toetatud algatusi;
- kutsub neid üles välja töötama terviklikku strateegiat, mis aitaks suurendada võimekust, parandada võrgustamist ja kasutada era- ja riiklikke sihtasutusi ning

---

³⁰ Pärast Brasiiliat (Bovespa – 2004) ja Lõuna-Aafrikat (SASIX – 2006) loodi Euroopa esimene sotsiaalbörs 2008. aastal Portugalis (Bolsa de Valores Sociais) börsi Euronext Lisbon raames. Londoni sotsiaalbörsi projekt peaks nägema ilmavalgust paari kuu pärast.

toetaks sotsiaaettevõtteid nende lõimimisel tööhõivepaktidesse ja sotsiaalse kaasamise algatustesse.

Komisjon omalt poolt:

- rakendab kõnealuseid algatusi partnerluses liikmesriikidega subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt ja arvestades majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse võimalusi kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil;
- loob mitmeid osalisi kaasava sotsiaaettevõtluse konsultatiivrühma, mis uurib komisjoni kavandatud meetmete edenemist. Sarnaselt SBA nõuanderühmale³¹ võiks osutatud rühm koosneda liikmesriikide, kohalike omavalitsuste, sotsiaaettevõtluse korraldajate, panga- ja finantssektori ning akadeemiliste- ja ülikooliringkondade esindajatest.

---

³¹ Euroopa väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act” läbivaatamine, KOM(2011) 78 (lõplik), lk 20.